

İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi’ni Hazırlarken Geleceği Birlikte Planlamak

İstanbul Planlama Ajansı öncülüğünde Vizyon 2050 tarafından İstanbullulara gelecekte daha iyi bir yaşam kurmayı hedefleyerek hazırlanan strateji belgesi tamamlandı. Belgenin hazırlık süreci; katılım planlaması ve kentsel durum analizi ile İstanbul’un 2050 vizyonunun politika, amaç ve hedeflerinin belirlenmesi aşamalarını içeriyordu.

Burcu Özüpak Güleş*

* Y. Şehir ve Bölge Plancı, İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi Koordinatörü

İstanbul, dünyanın en büyük metro-pollerinden biri. Türkiye’nin de başta ekonomi olmak üzere pek çok açıdan merkezi. Sunduğu imkânlar, özgün unsurlar ve gücünün yanı sıra aynı büyüklükte zorlukları ve riskleri de bünyesinde barındıran bir kent. 16 milyon İstanbullu, ulusal ve uluslararası düzeyde İstanbul’un hizmetlerinden faydalanan ziyaretçiler ve etkilediği diğer kentler hesaba katıldığında İstanbul çok büyük bir alana ve nüfusa hizmet ediyor.

Vizyon 2050 İstanbul’da herkes için iyi bir yaşam sağlamayı hedefleyen, uzun erimli ve stratejik bakışı sağlayacak ilk plan çalışması.

Ölçeğin büyüklüğü, sektörlerin çeşitliliği ve ilişkilerin çok boyutlu olması İstanbul’un geleceğini düşünürken çok yönlü ve disiplinlerarası bir yaklaşımı, bilimsel ve veriye dayalı değerlendirmeleri ve iyi planlanmış, çok boyutlu ve samimi bir katılım sürecini gerektiriyor. İki yıllık bir süreye yayılan İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi’nin (Vizyon 2050) hazırlık süreci de bu yaklaşımla hayata geçirildi.

Vizyon 2050, İstanbulluların büyük desteğiyle hazırladığımız 16 milyon

İstanbulluya ait bir gelecek tasarısı; İstanbul’da herkes için iyi bir yaşam sağlamayı hedefleyen, uzun erimli ve stratejik bakışı sağlayacak ilk plan çalışması. Bunun yanı sıra İstanbul’un, uzun dönemli geleceğini planlayan öncü metropoller arasında yer almasını sağlayan önemli bir uluslararası iyi uygulama örneği de oldu.

Vizyon 2050 hazırlık süreci ve belgenin kendisi, üst düzeyde politik sahiplenme ve yaygın sivil katılımı önemli bir yerde duruyor. Bizzat belediye başkanı tarafından önemsenen, sahiplenilen ve hazırlık sürecine, üzerinde birlikte düşünmeye İstanbulluların davet

edildiği belgenin en büyük gücü politik olarak en üst düzeyde sahipleniliyor oluşundan kaynaklanıyor.

Sürecin bir diğer özgülüğü ise Vizyon 2050 hazırlık sürecinin ve İstanbul Planlama Ajansı’nın (İPA) kuruluşunun birbirinden beslenen ve birbirini güçlendiren simbiyotik bir ilişkisinin olması. İPA aracılığıyla İstanbullulara gerçek sorunlarını ve geleceklerini açıkça tartışabilecekleri, seslerinin duyulduğuna güvendikleri, kararlara etki edebildikleri bir ortam sağlanıyor. İstanbullulara, özellikle de gençlere, katılım için alan açan ve Vizyon 2050 sürecini modere eden İPA da bu sürecin sonucunda yaratıcı ortak düşünme alanı olarak bilinir bir platform, bir buluşma noktası ve deyim yerindeyse bir İstanbul laboratuvarı hâline geldi. Vizyon 2050 hazırlık sürecinin en önemli özelliklerinden biri ise, başta genç İPA ekibi olmak üzere, sürece katılan herkes için karşılıklı öğrenmeye imkân sağlaması, sürece önemli bir ortak tecrübenin biriktirilmiş olmasıydı.

Katılımcılığı esas alan bir yöntem ve disiplinlerarası bir yaklaşımla hazırlanan İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi, farklı uzmanlık alanlarından bilim insanları, sivil toplum örgütleri, özel sektör ve kamu kurumlarının temsilcilerinden oluşan 1100 paydaşın ve 20.216 İstanbullunun katılımıyla iki yıllık bir süreçte nihai hâlini aldı. Sivil toplumun yaygın bir katılım ve destek sağladığı Vizyon 2050 hazırlık süreci, gerçek ihtiyaçları gören, bilimsel ve sivil bir belge olma özelliğini taşıyor.

Belge, değişim talebinin ve ihtiyacının yüksek olduğu bir dönemde hazırlandı. Bu talebi anlamının ve yakalayabilmenin ötesinde, bu süreç değişim için de bir katalizör olmayı hedefledi. Önümüzdeki dönemde yapılacak çalışmalar da bu değişim talebinin gücünü sahiplenilen ve bunu gerçekleştirecek kapasiteyi oluşturacak, bunu elbette yine İstanbullularla birlikte planlayacak ve gerçekleştirecek adımları içermeli.

İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi, İstanbul’u verilerle anlamaya ve İstanbul’un geleceğini İstanbullularla “birlikte planlamaya” yönelik “uzun vadeli bir yol haritası”. Sürece daha detaylı baktığımızda plan; verinin toplanması, verinin analizi, verinin birlikte yorumlanması, değişime birlikte karar verilmesi gibi, analiz ve katılım süreçlerini birlikte içermekte.

Vizyon 2050 hazırlık süreci İPA’da kurulan farklı disiplinlerden ve alanlardan uzmanların buluştuğu bir ekip tarafından yürütüldü. Süreçte Vizyon 2050 danışmanlarının yanı sıra ekibin çalışmalarını, sayısı 120’yi bulan çok daha geniş bir uzman ve akademisyen ağı yakından destekledi. İPA içerisinde, başta İstatistik Ofisi tüm

Fotoğraflar İstanbul Planlama Ajansı arşivi

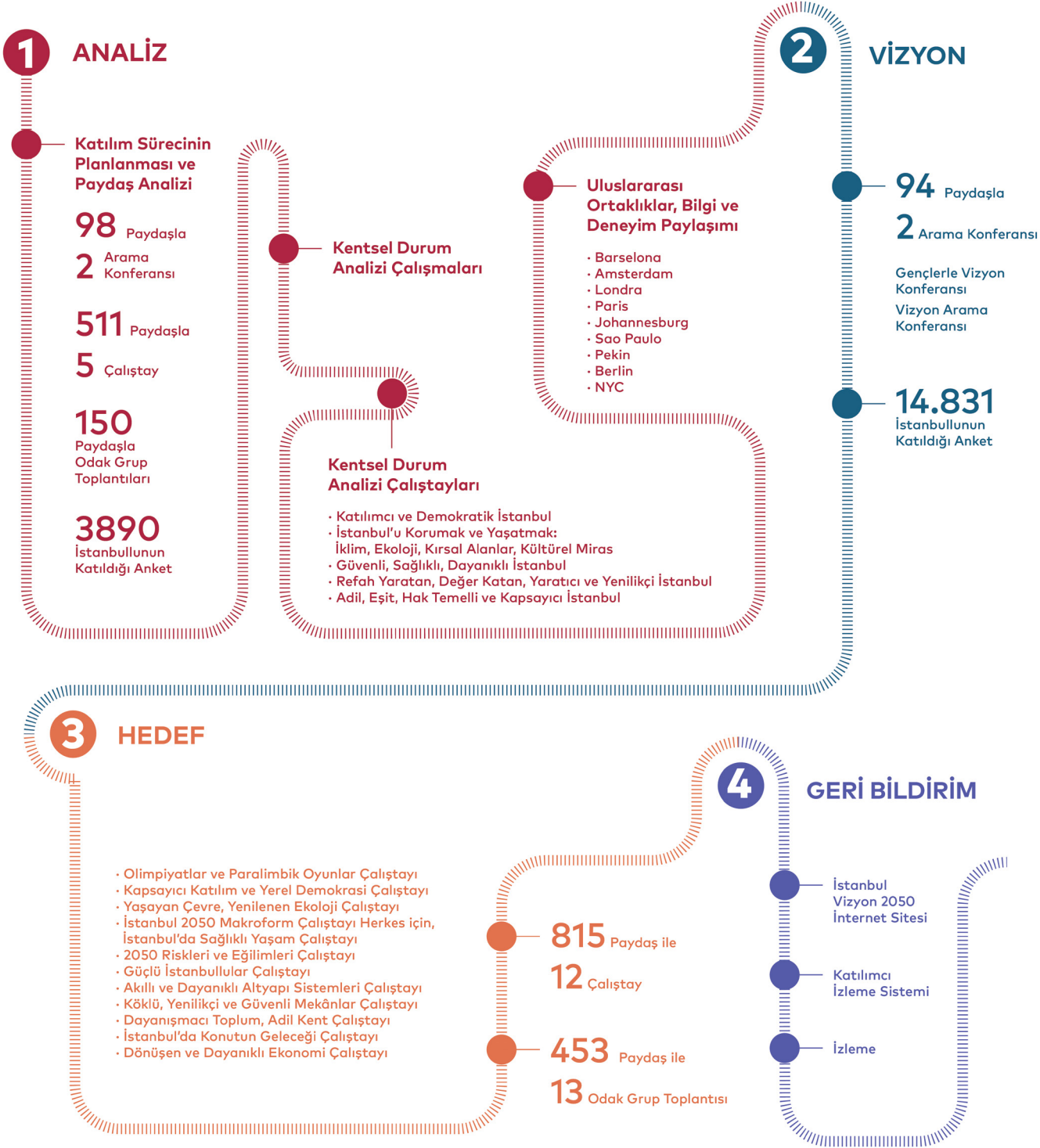
birimlerin kendi uzmanlıkları çerçevesinde sağladığı katkıya ek olarak, tüm aşamalarda öncelikle İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı olmak üzere, İstanbul Büyükşehir Belediyesi uzman ve danışmanları kendi çalışma alanlarında katkı yaptı. İBB’nin tüm verisinin ve bilgisinin kullanıldığı Vizyon 2050 süreci, katılım sürecinde bilgisi ve fikirlerini paylaşan binlerce katılımcının yanı sıra İstanbul’un kurum ve kuruluşları tarafından güçlü bir kapasiteyle desteklendi. Bunun yanı sıra İstanbul’a dair tüm mevcut veriyi bir araya getiren bir hafıza da İPA bünyesinde oluşturulmuş oldu.

İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi, İstanbul’u verilerle anlamaya ve İstanbul’un geleceğini İstanbullularla “birlikte planlamaya” yönelik “uzun vadeli bir yol haritası”. Sürece daha detaylı baktığımızda plan; verinin toplanması, verinin analizi, verinin birlikte yorumlanması, değişime birlikte karar verilmesi gibi analiz ve katılım süreçlerini birlikte içermekte. Belgenin hazırlık süreci ise üç temel adımdan oluşuyor. Bunlar katılım planlaması ve kentsel durum analizi, İstanbul’un 2050 vizyonunun politika, amaç ve hedeflerinin belirlenmesi aşamaları olarak sıralanıyor.

İstanbul’u Anlamak, Politika Geliştirmeye Hazırlanmak; Katılım Planlaması ve Kentsel Durum Analizi

Vizyon 2050 politika ve stratejilerinin oluşturulması için bazı altlık çalışmaların gerçekleştirilmesi sürecin ilk adımlarını oluşturdu. İstanbul’un mevcut durumunu bilimsel ve veri temelli bir yaklaşımla anlamak üzere yapılan analizler, dünyadaki diğer planlama birimleriyle tecrübe paylaşımının yapılması ve uzman paydaşlarımızın katkısıyla İstanbul yaklaşımının geliştirilmesi, İstanbulluları birlikte planlamaya davet edecek bir katılım sürecinin planlanması gerçek ihtiyaçlara ve beklentilere cevap veren bir belgenin üretilmesi için önemliydi.

İstanbul’un 2050 vizyonuna İstanbulluların “anamlı katılımını” sağlamak, danışma ve fikir sormadan öte politikaları “beraber üretmeyi” samimi ve bilimsel bir katılım süreci çerçevesinde gerçekleştirmek hedeflendi.

Katılım Sürecinin Planlanması ve Paydaş Analizi

İstanbul'un 2050 vizyonuna İstanbulluların "anamlı katılımını" sağlamak, danışma ve fikir sormadan öte politikaları "beraber üretmeyi" samimi ve bilimsel bir katılım süreci çerçevesinde gerçekleştirmek hedeflendi. Bunun için kapsamlı bir paydaş analizi ve kentin temel konuları ve öncelikli politika alanlarını gündemine alan

paydaşlarla görüşmeler gerçekleştirildi. Paydaş analizi kapsamında ilgili paydaşlar tüm tarafları içerecek şekilde tanımlandı, böylece sürece doğru ve katkılarının en yüksek olduğu aşamalarda katılımlarını sağlayacak bir planlama yapıldı, paydaşların hazırlık sürecine hangi aşamalarda ve hangi yöntemlerle dâhil olacaklarına dair bir "Katılım Planı" hazırlandı. Tüm aşamalarda paydaşlar bu "esnek ve

geliştirilebilir" katılım planı çerçevesinde sürece davet edildi.

Katılım planında geniş bir uzman paydaş kurulu ile daha sık gerçekleştirilen görüşmeler ve düzenlenen etkinliklere daha geniş paydaş katılımının sağlanması ile yalnız fikir sorma ve görüş alma yerine kararların İstanbullular tarafından alındığı bir yaklaşım esas alındı.

İstanbul Kentsel Durum Analizi Çalışmaları ve Çalıştayları

İstanbul'u anlamak, çok boyutlu değerlendirmek ve geliştirilecek politikalara bilimsel temel sağlamak üzere; kenti küresel ve ulusal konumu, riskler, sorun ve ihtiyaçlar, potansiyeller ve fırsatlar çerçevesinde on yedi konu başlığında veriye dayalı olarak analiz edildi. Bu, elbette bugünü anlamak yeterli değildi, geleceğe dair politika geliştirebilmek için İstanbul'un 2050 yılına dair projeksiyon, trend analizi ve kıyaslama çalışmaları da gerçekleştirildi. Yanı sıra, İstanbul'un öncelikli sorunlarının sorulduğu anket çalışması da (3.980 kişi) kentsel durum analizlerine girdi sağladı.

Düzenlenen Kentsel Durum Çalıştayı'nda, bu analizler kapsamında ortaya çıkan bulgular; sorun, ihtiyaç ve beklentileri disiplinlerarası bir yaklaşımla, uzmanlığı ve çalışmaları

ilgili alanlarda olan sivil toplum, akademi, özel sektör ve kamu kurumlarından 511 paydaşın katılımıyla değerlendirildi.

Uluslararası Ortaklıklar, Bilgi ve Deneyim Paylaşımı

"Stratejik Kentsel Planlama" konusunda tecrübesi olan ve İstanbul için sürdürülebilir iş birlikleri geliştirilebileceği öngörülen Barcelona, New York, Londra, Berlin, Sao Paulo, Pekin, Amsterdam, Paris ve Johannesburg yerel yönetimleri ve stratejik planlama birimleriyle deneyim aktarımı ve bilgi paylaşımı toplantıları düzenlendi. Dünyadaki değişim eğilimleri, metropollerin ortak sorunları ve çözüm üretebilmek için benimsenen yeni planlama yaklaşımları birlikte değerlendirildi. Devamlılığı olan bir iş birliği, başta bu ekiplerle ve diğer uluslararası ağlarla Vizyon 2050 hazırlık sürecinin bütününde sağlandı.

Nasıl bir İstanbul? İstanbul'un 2050 Vizyonunu Belirlemek

Tüm Vizyon 2050 çalışmasının amacını oluşturan, tüm fikirleri geleceğe taşıyacak bir 2050 tasarısının oluşturulması; bunun da tüm hayallerin bulunduğu, İstanbul'u harekete geçirecek bir tasarı olması gerekliliği ortadaydı. İstanbul'un vizyonunun ortak akılla belirlenmesinin hedeflendiği, 30 yıl sonrasına yönelik senaryoların geliştirildiği bu aşama hem Vizyon 2050 ekibinin, hem de etkinlik katılımcılarının birlikte hayal ettiği ve heyecanlandığı bir aşama oldu. Bu aşamada düzenlenen iki arama konferansının ve İstanbul'un tüm ilçelerinde sahada gerçekleştirilen anket çalışmasının sonuçları bir araya getirilerek 2050 yılının vizyonu, vizyon hikayesi ve temel politikaları oluşturuldu. Gençlerle ve daha tecrübeli paydaşlarımızla aynı metodolojiyi kullanarak yaptığımız iki arama konferansının sonuçlarının birbirinden son derece ayrışması, Türkiye ve İstanbul'un son on yıl içerisindeki değişimini yakalamamız açısından ayrıca önemli oldu.

Vizyon 2050 Arama Konferansları

Yalnızca genç katılımcıların davet edildiği "Gençlerle Vizyon 2050 Arama Konferansı" 26 Ağustos 2021 tarihinde gerçekleştirildi. İstanbul'un farklı kesimlerini ve alt bölgelerini temsil eden, farklı alanlarda savunucu, girişimci, sanatçı, sporcu, ama mutlaka kendi alanında öncü olan 16-22 yaş aralığındaki 46 harika gençle İstanbul'un 2050 vizyon senaryoları çalışıldı. Gençler hikayeleştirme, resimleme gibi kendilerini en iyi ifade ettikleri yöntemle, ortak hayal ettikleri geleceği birbirleriyle ve bizimle paylaştı.

8 Eylül 2021 tarihinde ise "Vizyon 2050 Arama Konferansı" düzenlendi. Yine aynı metodoloji ile gerçekleştirilen bu etkinliğe farklı disiplinlerden uzmanlar, iş insanları, sanatçılar, mimarlar, sivil toplum temsilcilerinden oluşan 48 kişi katıldı, gün boyunca İstanbul'un gelecek senaryolarını birlikte tartıştı, renkli ve ahenkli bir gelecek hayalini birlikte kurdu.

Vizyon 2050 Anketi

Vizyon 2050 anketi, "Yarın nasıl bir İstanbul görmek istiyorsun?" sorusuyla İstanbul'un tüm ilçelerine ulaşacak ve

sahada gerçekleştirilecek şekilde planlandı. İlçe nüfusları dikkate alınarak anket uygulanacak kişi kotası belirlendi; yaş ve cinsiyet grupları oranlarının temsili sağlandı. İstanbullulara aşağıdaki sorular soruldu:

- Otuz yıl sonra nasıl bir İstanbul'da yaşamak istiyorsunuz; 2050 yılında nasıl bir İstanbul hayal ediyorsunuz?
- Bu hayalinizin gerçek olabilmesi için İstanbul'da ilk olarak ne yapılmalıdır?
- İstanbul şehrini sizin için vazgeçilmez kılan üç özellik nedir?
- Kendinizi 2050 yılında İstanbul'da yaşarken görüyor musunuz?

İstanbul'un 39 ilçesinde meydanlarda yüz yüze gerçekleştirilen bu anket çalışmasına (9.371 kişi) ek olarak, çevrimiçi platformlar üzerinden (5.460 kişi) anket çalışması gerçekleştirildi. Toplamda 14.831 kişinin katıldığı bu anket, İstanbul'un 2050 vizyonunun belirlenmesinde çok önemliydi.

İstanbullular gelecekte ve kentten ne bekliyor, hayalleri neler, değişim odakları ne olmalı bu aşamada belirlendi, İstanbul vizyonu ve temel politikaları büyük ölçüde bu aşamada netleşti, bunlar sonraki aşamaların çerçevesini çizdi.

İstanbullular bu aşamada bize dedi ki; 2050 yılında İstanbul, "hayatın tüm çeşitliliği ile canlı ve özgür olduğu, herkesin iyi yaşadığı bir dünya şehri" olmalı. Bunun için;

- İstanbul, acil olarak adil bir kente dönüşmek zorundadır.
- İstanbul'da iyi yaşam herkesin hakkıdır.
- Özgürlük, İstanbul'un ruhundadır.
- İstanbul'un doğası önceliklidir.
- İstanbul dayanıklı ve güvenli bir kent olmalıdır.
- İstanbul, canlıdır ve yenilikçidir. Dün de bugün de yarın da!
- İstanbul, çeşitliliğiyle güçlüdür.
- Gençler, İstanbul'un enerjisidir.

2050 Vizyonuna Ulaşmak; Politika, Amaç ve Hedefleri Belirlenmek

Bu vizyona nasıl ulaşılacak ve bu temel politikalar nasıl hayata geçirilecek? Eğitim, sağlık, konut, ulaşım,

kentin doğal ve yapıları alanları, ekosistemi, ekonomisi, kısaca yaşamı nasıl iyileştirilmeli, hangi yönde ve nasıl dönüşmeli? Bu sorular etrafında tüm alanlarda kentin geleceğini birlikte üretmek amacıyla hem sektörel hem de yatay kesen temalarda çok sayıda buluşma düzenlendi. İstanbul 2050 Vizyonu ve temel politikalarına nasıl ulaşılacağına yol haritasının çizildiği Politika ve Strateji Çalıştayları, alt politika alanlarında sözü olan tüm uzmanların kapsanması, birincil paydaşların görüşlerinin stratejilerin oluşturulmasında mutlaka bilinmesi, toplumda ortaklaşan ve ayrışan hususların anlaşılmasını sağlayacak şekilde gerçekleştirildi. Bu çalıştayların çerçevesini önceki aşamalarda belirlenmiş olan İstanbul 2050 Vizyonu ve temel politikaları belirlerken, "Kentsel Durum Analizi" bulguları althığını oluşturdu.

Düzenlenen 13 "Politika ve Strateji Çalıştayı" ve 6 odak grup görüşmesine ilgili alanlarda uzmanlığı ve çalışmaları olan sivil toplum, akademi, özel sektör ve kamu kurumlarından 800 katılımcı katkı sağladı, geleceğe dair strateji ve eylemleri birlikte tartıştı. Bu yapılandırılmış etkinliklerin ötesinde, sözü olan herkesle bir araya gelmeye ve birlikte düşünmeye gayret gösterdik.

İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi ile İstanbul'un 2050 yılı vizyonu ve temel politikaları, bunları hayata geçirmek üzere, yedi ana tema altında toplam 38 stratejik amaç ve bu amaçların yol haritasını ortaya koyan 246 hedef tanımlandı.

"Kentsel Durum Analizi" bulguları, "İstanbul 2050 Vizyon Raporları ve Politika ve Strateji Çalıştayları" sonuçları bütünleştirilerek İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi'nin temel politikaları, stratejik amaç ve hedefleri oluşturuldu. Hazırlanan stratejik çerçeveyi, konunun uzmanlarıyla düzenlediğimiz odak grubu toplantılarında belgeyi oluşturan yedi tema eşliğinde

katılımcılarla birlikte tekrar ele aldık. Böylelikle belge son hâline getirildi.

İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi ile İstanbul'un 2050 yılı vizyonu ve temel politikalarını hayata geçirmek üzere, yedi ana tema altında toplam 38 stratejik amaç ve bu amaçların yol haritasını ortaya koyan 246 hedef tanımlandı. Belgenin uygulamasına yönelik ilk buluşma da Vizyon 2050 lansmanında gerçekleştirildi, eylem ve projelerin geliştirilmesine yönelik süreç gençlerle başlatıldı.

İstanbul'un ortak aklının ürünü olarak görülmesi gereken bu belgenin uzun dönemde şeffaf şekilde izlenmesi, uygulamaya konulacak politikaların takibine imkân sağlayacak verinin üretilmesi ve de ihtiyaca uygun olarak ara dönemlerde revizyonun yapılması gerekiyor.

İstanbul artık, dünyadaki geleceğini uzun erimli planlayabilen büyük metropoller arasında yer alıyor. Ancak bu metropoller planın gerçekleşmesini izliyor ve kamuoyu ile paylaşıyor. İstanbul'un ortak aklının ürünü olarak görülmesi gereken bu belgenin uzun dönemde şeffaf şekilde izlenmesi, uygulamaya konulacak politikaların takibine imkân sağlayacak verinin üretilmesi ve de ihtiyaca uygun olarak ara dönemlerde revizyonun yapılması gerekiyor.

Vizyon 2050, İstanbul için çalışan tüm kurum kuruluşlara ve tüm İstanbullulara ait, güçlü bir iş birliği ve birlikte hareket ile hayata geçirilebilecek büyük bir dönüşümün yolunu tanımlıyor. Bu nedenle planlama sürecinde olduğu gibi, uygulanma ve izlenme süreçleri de katılıma imkân veren, birlikte düşünmeyi ve karşılıklı öğrenmeyi tetikleyen, değişim ve katılım talebini güçlendiren şekilde gerçekleştirilmeli.

ULAŞTIRMA SEKTÖRÜNDE

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ PROJESİ'NİN

paydaşı olmanın gururunu yaşıyoruz.

İstanbul'da toplumsal cinsiyete duyarlı ulaşım hizmetleri sunmayı ve istihdam sağlamayı amaçlayan proje ile yolumuza birlikte güçlenerek devam ediyoruz.

#EşitlikBurada

